

Asia: VN/30511/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnot

Yleiset huomiot

Energiateollisuus ry pitää lakiesitystä perusteltuna ja nykytilaa selkeyttävänä. Viennin kustannuskilpailukykyisyys on Suomelle tärkeä asia. Vientiyritysten kilpailukykyyn vaikuttavat paitsi vientialojen omat palkkaratkaisut, niin myös muiden alojen palkkaratkaisut. Lakiesitys selkeyttää ja vahvistaa jo noudatetun käytännön.

Nykytila ja sen arviointi

Ei huomautettavaa.

Yleisperustelut luvut 3–6

Esityksen kohdassa 2.3.6, jossa on käsitelty ehdotuksen suhdetta Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin (s. 17) on todettu, että ehdotus jättäisi sovittelijalle liikkumavaraa huomioida palkkauksen kehittämistarpeita ala- ja tehtäväkohtaisesti. Samalla sivulla on myös todettu, että sovittelija harkitsee muiden tekijöiden ohella ala- ja tehtäväkohtaisia palkkauksen kehittämistarpeita. Muotoilut ja viittaukset liikkumavarasta ala- ja tehtäväkohtaisten palkkausten kehittämistarpeiden huomioimisessa ovat ristiriidassa ehdotuksen tavoitteiden kanssa, ja ne tulee nykyisessä muodossaan poistaa esityksestä. Esityksessä tulisi sijaan todeta, että sovittelussa olisi tarvittaessa mahdollista huomioida alakohtaisia tarpeita ja tehdä sovintoehdotuksia, joiden sisältö voisi olla erilainen kuin yleisen linjan muodostanut ratkaisu, kunhan kustannusvaikutus kokonaisuudessaan olisi enintään yleisen linjan tasolla.

Pykälät ja säännöskohtaiset perustelut

1 § *Lain tarkoitus ja soveltamisala*

Ei huomautettavaa.

3 § *Valtakunnansovittelijan tehtävät*

Ei huomautettavaa

11 § *Sovinnon aikaansaaminen*

Ei huomautettavaa.

13 § *Sovintoehdotus ja sovittelun keskeyttäminen*

Yleisen linjan ajallisesta ulottuvuudesta on kirjoitettu esityksessä epäselvästi ja lainsäädännön tavoitteiden toteutumisen kannalta ongelmallisesti. Perusteluissa tulee yksiselitteisesti todeta, että yleisen linjan muodostavan sopimuksen tai sopimusten kokonaiskustannusvaikutusta on seurattava päänavausratkaisusta päänavausratkaisuun. Yleinen linja on voimassa seuraavan yleisen linjan muodostumiseen saakka eli päänavausratkaisusta päänavausratkaisuun.

Esityksen perusteluissa todetaan huomioon otettavaksi ”yleisen linjan mukaiset palkantarkistukset ja kunkin määräyksen laskettavissa olevat kustannusvaikutukset”. Perusteluja tulee tältä osin tarkentaa ja selkeyttää siten, että yleisen linjan mukainen kustannusvaikutus muodostuu palkantarkistusten ja laskettavissa olevien työehtosopimusmääräysten muutosten kustannusvaikutusten yhteenlasketusta kustannusvaikutuksesta. Arvioitaessa onko sopimuksen kustannusvaikutus yleisen linjan mukainen, on kiinnitettävä huomiota sekä sopimuksen kustannusvaikutukseen sopimuskaudella (johon vaikuttavat mm. sopimuskorotusten ajankohdat ja mahdolliset kertaerät) että kustannusten tason eroon sopimuskauden alussa ja sopimuskauden päättyessä.

Esityksessä on todettu, että sovittelijalla olisi liikkumavaraa etsiä erilaisia ratkaisuja, kunhan niillä ei vaaranneta työmarkkinoiden toimivuutta, kansantalouden kantokykyä ja kilpailukykyä sekä julkisen talouden kestävyyttä. Jotta lainsäädäntö toteuttaisi tavoitettaan ja estäisi epätoivotut häiriöt työmarkkinoille, kuten hinta-palkkakierteen syntymisen ja heijastevaikutukset muille aloille, tulee liikkumavaraan liittyvät kirjaukset poistaa tai muotoilla uudestaan. Yleisen linjan tason ylittävä sovintoehdotus heijastuu tuleviin sopimusratkaisuihin ja poikkeuksetta johtaa potentiaalisesti hinta-palkkakierteen syntymiseen. Tietyllä alalla tehdyllä ratkaisulla on lähtökohtaisesti aina heijastevaikutuksia myös muiden alojen neuvottelutilanteeseen. Perusteluissa voidaan todeta, että sovittelussa olisi mahdollista huomioida alakohtaisia tarpeita ja tehdä sovintoehdotuksia, joiden sisältö voisi poiketa yleisen linjan ratkaisun sisällöstä, kunhan ratkaisujen kustannusvaikutus kokonaisuudessaan olisi enintään yleisen linjan tasolla. Kyse ei olisi sovintoehdotuksen sisältöä liian tarkkarajaisesti määrittelevien kriteerien säättämisestä, sillä yleisen linjan mukaisen kustannusvaikutuksen raameissa hyvinkin erilaiset ratkaisut olisivat mahdollisia.

5 §

Ei huomautettavaa.

6 §

Ei huomautettavaa.

Yli-Koivisto Timo
Energieateollisuus ry - Työelämäyksikkö